

Nr 234.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående distriktschefen vid statens järnvägar G. E. Löfmarcks pensionsrätt; given Stockholms slott den 16 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet:

Med eget utlåtande den 20 februari 1932 har järnvägsstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri distriktschefen vid statens järnvägar Gösta Emil Löfmarck — under förutsättning att han erhöle pension enligt 14 § 1 mom. första stycket av kommunikationsverkens pensionslag (S. F. S. nr 254: 1920) — anhållit om avsked ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 juli 1932.

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 196 häft. (Nr 234.)

Beträffande innebörden av åberopade författningsbestämmelser tillåter jag mig hänvisa till innehållet i nedan intagna utlåtande av kommunikationsverkens lönenämnd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Löfmarck är född den 6 januari 1872; att han, efter att år 1895 hava blivit antagen till elev vid statens järnvägar, år 1898 erhöll anställning såsom extra ordinarie tjänsteman vid verket och samma år befordrades till innehavare av tjänst å ordinarie stat; att han den 1 augusti 1913 lämnade statens järnvägars tjänst för att tillträda enskild anställning; att han vid ingången av år 1915 ånyo tillträdde ordinarie befattning vid statens järnvägar; att han den 23 oktober 1914 konstituerades och förordnades att från och med den 1 januari 1915 vara byråchef vid statens järnvägar; att han den 7 december 1917 konstituerades och förordnades till distriktchef vid statens järnvägar från och med den 1 januari 1918; att Löfmarck på grund av Kungl. Maj:ts särskilda beslut den 18 juni 1920, den 11 december 1925 och den 2 oktober 1931 från och med den 1 juli 1920 innehaft förordnande såsom distriktchef vid statens järnvägar; samt att han genom sist omförmälda beslut den 2 oktober 1931 förordnats såsom distriktchef för en tid av 5 år, räknat från och med den 1 januari 1932.

I sitt förenämnda utlåtande den 20 februari 1932 har *järnvägsstyrelsen* anført, att enär Löfmarck, därest han erhöile avsked ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 juli 1932, då innehade minst tolv års förordnande såsom distriktchef, han enligt styrelsens förmenande vid avgången vore berättigad till pension jämlikt det av honom åberopade författningsrummet, och har järnvägsstyrelsen på grund härav tillstyrkt bifall till den av Löfmarck gjorda ansöknings.

Från järnvägsstyrelsens i nyssberörda utlåtande innefattade beslut var föredraganden, byråchefen Iacobi, skiljaktig och anförde till protokollet, bland annat, följande:

Iacobi kunde icke dela den uppfattningen, att Löfmarck, därest han erhöile avsked ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 juli 1932, skulle vara berättigad till pension enligt 14 § 1 mom. första stycket av kommunikationsverkens pensionslag. Även om stadgandena i 13 och 14 §§ av denna lag icke vore fullt tydliga samt erhållit en sådan ordalydelse, att de i viss mån vore mot varandra stridande och sålunda kunde giva upphov till olika tolkningar, kunde han icke finna annat än att innebörden av stadgandena vore den, att en till distriktchef förordnad tjänsteman, vilken, såsom fallet vore beträffande Löfmarck, vid tillträdet av nämnda befattning innehaft ordinarie tjänst vid statens järnvägar, skulle under alla förhållanden i pensionshänseende behandlas såsom en ordinarie tjänsteman, tillsatt genom konstitutorial. I enlighet härmed gällde för Löfmarck en pensionsålder av 65 år.

I ärendet har *kommunikationsverkens lönenämnd* den 9 mars 1932 avgivit infortrat utlåtande, däri lönenämnden till en början lämnat följande

redogörelse för innehållet i och tillkomsten av nu ifrågavarande stadganden i kommunikationsverkens pensionslag:

Till en början ville lönenämnden erinra, att distriktschef vid statens järnvägar tidigare tillsatts genom konstitutorial. I denna ordning för befattningsfästningens tillsättande hade vid det nu gällande lönesystemets införande vidtagits den ändringen, att distriktschefsbefattning skulle i likhet med vissa andra högre tjänster vid kommunikationsverken tillsättas genom förordnande på viss tid. Förslag härom hade avgivits av kommunikationsverkens lönekommitté i det betänkande angående gemensamt lönesystem samt lönereglering för kommunikationsverkens befattningshavare, som kommittén framlagt den 20 februari 1919. Såsom av sagda betänkande framginge, hade kommittén härvid förutsatt, att tjänsteman vid statens järnvägar, som förordnats såsom distriktschef men vilkens förordnande upphörde utan att efterföljas av nytt förordnande, ej skulle avgå med pension, därest han icke uppnått pensionsåldern eller icke vore till vidare tjänstgöring oförmögen, utan skulle återgå till ordinarie befattning vid statens järnvägar i den lönegrad, han tillhört vid tillträdet av förordnandet. Härom hade kommittén i sitt betänkande anført följande (sid. 204—205):

»Slutligen torde böra i detta sammanhang omnämnas, att kommittén efter samråd med chefen för statens järnvägar funnit sig böra föreslå, att befattningen såsom *distriktschef* icke vidare skall tillsättas genom konstitutorial utan allenast medelst förordnande på viss tid. Chefsposterna vid statens järnvägars distrikt äro nämligen så viktiga och krävande, att på dem böra anläggas väsentligen samma synpunkter, som föranlett generaldirektörs- och överdirektörsbefattningarnas tillsättande på förordnande.

I anledning härav har bland de befattningshavare, som omnämnas i 1 § 1 mom. av kommitténs förslag till avlöningsreglemente, upptagits även distriktschef vid statens järnvägar.

De övriga i nämnda stadgande omförmälda befattningshavarna bliva, när förordnandet upphör, berättigade till åtnjutande av pension, oavsett den levnadsålder, de då innehava. En sådan anordning synes dock icke vara påkallad i fråga om tjänsteman vid statens järnvägar, vilken förordnas till distriktschef. Därest dylikt förordnande utlöper utan att nytt sådant finnes böra lämnas honom, lærer han i stället kunna användas i annan befattning vid statens järnvägar, tills pensionsåldern uppnås. För att utsikt skall finnas att till distriktschefer förvärva de mest dugande tjänstemännen vid statens järnvägar, måste därför tjänsteman, som förordnas till distriktschef, vara garanterad rätt att efter förordnandets upphörande återfå ordinarie tjänst inom den grad han förut innehade och jämväl att därvid i lönehänseende ej bliva sämre ställd, än om han hela tiden uppehållit sin förra befattning. Då den tjänst, som en till distriktschef förordnad tjänsteman förut innehade, icke under tiden för distriktschefsförordnandet lämpligen bör hållas vakant, och då det icke kan förutsättas, att i samband med ombyte av distriktschef alltid skall bliva någon lämplig tjänst ledig, måste alltså en ny tjänst för sådant fall kunna inrättas. Av denna anledning och da de tjänster, om vilka här kan bliva fråga, till antalet bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen, men hinder kan möta att omedelbart utverka riksdagens beslut i dylikt ämne, har det synts nödigt tillägga Kungl. Maj:t befogenhet att för nu avsedda fall inrätta ordinarie tjänster. Stadganden i angivna hänseenden hava införts i 14 § 2 mom. av förslaget till avlöningsreglemente.

Redogörelse
för nu ifråga-
varande för-
fattnings-
bestämmelser

Därest i ovan förutsatta fall distriktschef samtidigt med förordnandets upphörande skulle uppnått pensionsåldern för sin förra tjänstegrad, följer av det nyssnämnda stadgandets avfattning, att han kommer i åtnjutande av pension enligt de för hans förra tjänst gällande grunder.

Skulle fråga uppkomma att till distriktschef förordna någon utom statens järnvägar stående person, exempelvis befattningshavare vid enskilt järnvägsföretag, lärer det vara tillfälle att med riksdagens medverkan träffa anordning i fråga om hans ställning efter tiden för förordnandets upphörande.»

I anslutning till vad kommittén sålunda anført hade kommittén i 14 § 2 mom. av sitt förslag till nytt avlöningsreglemente intagit följande bestämmelser:

»Tjänsteman, som förordnats såsom distriktschef vid statens järnvägar men vilkens förordnande upphör, återgår till ordinarie befattning i den tjänstegrad, han tillhörde vid tillträddandet av befattning såsom distriktschef; och äger han för uppflyttning till högre löneklass tillgodoräkna sig jämväl den tid, han innehåft förordnande såsom distriktschef.

Där så erfordras för beredande i nu avsett fall av ordinarie tjänst att dylik befattningshavare, äger Kungl. Maj:t besluta därav betingad ökning av det fastställda antalet ordinarie befattningar.»

I samma betänkande (sid. 256 o. f.) hade kommittén jämväl framlagt vissa förslag till provisoriskt ordnande av pensionsförhållandena vid de verk, för vilka löneregleringen avsetts att bliva gällande. Beträffande ordnandet av pensionsförhållandena för distriktschef vid statens järnvägar hade kommittén därvid anført följande (sid. 258):

»Till sådana tjänstemän, som tillsätts genom förordnande, hava i förslaget till avlöningsreglemente ävenledes hänförts distriktschefer vid statens järnvägar, vilka hittills varit konstituerade å sina befattningar. Då emellertid dessa tjänstemän enligt kommitténs förslag skulle efter upphörande av förordnande såsom distriktschef återgå till ordinarie befattning i den tjänstegrad, de före förordnandet tillhörde, har kommittén ansett förordnandet icke böra inverka på deras ställning i pensionshänseende, utan att tjänstemännen i fråga skola bibehållas vid den rätt till pension, som genom innehavandet av den förra tjänsten blivit dem tillförsäkrad. Härför påkallas emellertid ett särskilt stadgande i 5 § i den för tjänstemän vid statens järnvägar gällande pensionslagen av innehåll att, under den tid tjänsteman innehar distriktschefsförordnande, han skall i pensionshänseende anses uppbära avlöning såsom om han kvarstode i den tjänst, han innehade vid tillträddande av befattning såsom distriktschef.»

I anslutning härtill hade kommittén föreslagit följande nya stadgande, att intagas i 5 § av lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar:

»Tjänsteman, som innehar förordnande såsom distriktschef, skall i pensionshänseende anses åtnjuta ordinarie arvode till det belopp, vartill arvode enligt vad ovan är sagt skall beräknas utgå för innehavare av ordinarie befattning i den tjänstegrad ifrågavarande tjänsteman tillhörde vid tillträddandet av befattning såsom distriktschef.»

I den proposition rörande lönereglering för kommunikationsverkens befattningshavare (nr 391), som på grundval av kommitténs betänkande förelagts 1919 års riksdag, hade icke framställts någon erinran mot kommitténs förslag i fråga om avlöningsbestämmelser för distriktschef. Kommitténs berörda förslag till provisorisk ändring av 1910 års pensionslag hade icke

blivit föremål för framställning till riksdagen. I oförmälda proposition, nr 391, hade nämligen förutsatts, att ett definitivt förslag till ordnande av personalens pensionsförhållanden skulle utarbetas och föreläggas 1920 års riksdag, att träda i kraft samtidigt med löneregleringen.

I det förslag till pensionslag för kommunikationsverken, som samma kommitté sedermera enligt erhållet uppdrag framlagt i betänkande den 29 januari 1920, hade beträffande distriktschef vid statens järnvägar upptagits följande stadganden:

»13 §.

1. För nedanstående ordinarie befattningar, vilka tillsättas genom förordnande på viss tid, skola gälla följande tjänstepensionsunderlag:

överdirektör och souschef, överdirektör, överingenjör vid statens järnvägar samt sådan distriktschef vid statens järnvägar, som vid tillträddandet av nämnda befattning icke innehade annan ordinarie tjänst vid statens järnvägar ..... 7,000 kronor.

2. För tjänsteman, vilken innehar förordnande såsom distriktschef vid statens järnvägar och vid tillträddandet av nämnda förordnande innehade sådan tjänst vid statens järnvägar, som avses i 3 kap. av denna lag, skall i pensionshänseende gälla vad för den tjänsten är stadgat i lagen.

35 §.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 13 § 2 mom. skall beträffande den, som erhållit förordnande såsom distriktschef vid statens järnvägar från och med den 1 juli 1920 och som omedelbart därförut varit innehavare av ordinarie distriktschefstjänst, så anses som hade han vid tillträddandet av nämnda förordnande innehaft tjänst tillhörande 20:e lönegraden och med en pensionsålder av 65 år.»

Såsom allmän motivering för de sålunda föreslagna pensionsbestämmelserna hade kommittén anfört följande (sid. 12—14):

»Såsom i det föregående är oförmålt, gälla för de olika verkens chefer samt överdirektörer och överingenjörer vid statens järnvägar ävensom direktör vid statens kraftverksförvaltning (överdirektör enligt det nya avlöningsreglementet) särskilda föreskrifter rörande pension. Dessa föreskrifter, som visserligen inbördes äro tämligen likartade, avvika väsentligt från pensionsbestämmelserna för övrig ordinarie personal vid vederbörande verk; och har detta givetvis sin grund däri, att förenämnda befattningar tillsättas genom förordnande på viss tid. Då nämligen dessa tjänstemäns anställning kan efter en jämförelsevis kort tjänstetid komma att upphöra och då möjlighet bör finnas att för nämnda befattningar förvärva personer, som förut ej varit i statens tjänst, hava dessa tjänstemän — i olikhet med vad förhållandet är i fråga om annan ordinarie personal — ansetts böra tillförsäkras rätt till pension oberoende av vederbörandes levnadsålder vid avgången och med jämförelsevis högt belopp även efter en kort tjänstetid.

Av nyss angivna skäl har kommittén ansett sig böra även i sitt förslag till pensionsbestämmelser låta de tjänstemän, som tillsättas genom förordnande, i allmänhet intaga en särställning i förhållande till övrig ordinarie personal.

Ett undantag i oförmälda hänseende synes dock — såsom kommittén redan i sitt förberörda betänkande angående gemensamt lönesystem m. m.

antytt — böra göras beträffande sådan distriktschef vid statens järnvägar, vilken vid tillträdandet av förordnande å sådan befattning innehade tjänst, som tillsättes genom konstitutorial.

Under erinran hurusom i allmänhet tjänstemän, som tillsattes genom förordnande, bleve, när förordnandet upphörde, berättigade till åtnjutande av pension, oavsett den levnadsålder, de då innehade, framhöll kommittén uti nämnda betänkande (sid. 205), att en sådan anordning icke syntes påkallad i fråga om tjänsteman vid statens järnvägar, vilken förordnades till distriktschef. Därest dylikt förordnande utlöpte utan att nytt sådant funnes böra lämnas honom, ansåg kommittén honom i stället kunna användas i annan befattning vid statens järnvägar, tills pensionsåldern uppnåddes. Tjänsteman, som förordnades till distriktschef, skulle därför vara garanterad rätt att efter förordnandets upphörande återfå ordinarie tjänst inom den grad han förut innehade. Därest distriktschef samtidigt med förordnandets upphörande skulle uppnått pensionsåldern för sin förra tjänstegrad, skulle han komma i åtnjutande av pension enligt de för hans förra tjänst gällande grunder.

I överensstämmelse med kommitténs berörda uppfattning har i 14 § 2 mom. av det gemensamma avlöningsreglementet stadgats, att tjänsteman, som förordnats såsom distriktschef vid statens järnvägar men vilkens förordnande upphör, återgår till ordinarie befattning i den tjänstegrad, han tillhörde vid tillträdandet av befattning såsom distriktschef. I anslutning härtill bör distriktschef, om vilken nu är fråga, undantagas från tillämpningen av de särskilda pensionsbestämmelserna för förordnade befattningshavare i allmänhet och i stället för sådan distriktschef i pensionshänseende gälla vad som stadgas för den tjänst, å vilken han före förordnandet innehade konstitutorial.

Vad förut är sagt, kan däremot givetvis icke tillämpas å sådan distriktschef, som vid tillträdandet av förordnandet icke innehade annan ordinarie tjänst vid statens järnvägar. Då en av kommittén tidigare ifrågasatt anordning för pensionering av sådan distriktschef måhända skulle medföra en viss omgång, har kommittén nu tänkt sig, att de pensionsbestämmelser, som skulle gälla förordnade tjänstemän i allmänhet, även skulle tillämpas å dylik distriktschef.»

I specialmotiveringen till lagförslaget hade lönekommittén beträffande 13 § (sid. 47) yttrat följande:

»Uti 13 § 1 mom. angivas pensionsunderlagen för de genom förordnande tillsatta befattningshavarna, dock med undantag för sådan distriktschef vid statens järnvägar, vilken vid tillträdandet av förordnande å nämnda befattning innehade sådan tjänst vid statens järnvägar, som tillsättes genom konstitutorial. I 2 mom. har meddelats föreskrift rörande dylik distriktschefs pensionsförhållanden.

I fråga om den närmare motiveringen till stadgandena i förevarande paragraf återopas beträffande 1 mom. vad förut å sid. 17 anförts samt angående 2 mom. vad som yttrats å sid. 13—14.»

I fråga om 35 § hade av lönekommittén anförts följande (sid. 57—58):

»Distriktschefstjänsterna vid statens järnvägar bliva från och med den 1 juli 1920 ombildade från konstituerade tjänster till befattningar, som tillsättas genom förordnande på viss tid. Därest en konstituerad distriktschef från och med det nya avlöningsreglementets ikraftträdande erhåller förordnande såsom distriktschef, erfordras för tillämpning av 13 § 2 mom. föreskrift, huru den förra distriktschefstjänsten skall i pensionshänseende

betraktas. Då sådan tjänst enligt ännu gällande avlöningsbestämmelser i fråga om avlöningen är närmast jämförlig med de till 20:e lönegraden nu hänfödda befattningar, torde densamma även beträffande pension skäligen böra likställas med sistnämnda befattningar. Därjämte bör för sådan distriktschef gälla den för motsvarande tjänst nu bestämda pensionsåldern av 65 år. Föreskrift av angivna innebörd har föreslagits uti 35 §.»

Vid utarbetande av proposition till 1920 års riksdag (nr 313) hade kommitténs lagförslag underkastats vissa ändringar av i huvudsak formell art. Dessa ändringar hade dock icke berört frågan om distriktschefs vid statens järnvägar ställning i pensionshänseende. Enligt vad av propositionen framginge (sid. 17) hade föredragande departementschefen i fråga om ordnandet av distriktschefs pensionsförhållanden anfört följande:

»Att såsom hittills särskilda pensionsbestämmelser fortfarande erfordras i fråga om tjänstemän, som tillsätts genom förordnande, synes mig självfallet med hänsyn till arten av dessa tjänstemäns anställning. Från dessa särbestämmelser har emellertid undantagits distriktschef vid statens järnvägar, vilken vid tillträdet av förordnande å sådan befattning innehade tjänst, som tillsättes genom konstitutorial. Järnvägsstyrelsen har visserligen ifrågasatt, att distriktschef, som nyss är nämnd, i vissa fall skulle erhålla samma ställning i pensionshänseende, som skulle tillkomma en person utom verket, som förordnats till distriktschef. Enär emellertid den utav kommittén föreslagna anordningen redan i sammanhang med prövningen av det nya avlöningsreglementet var föremål för övervägande och då icke föranledde erinran av statsmakterna, anser jag mig icke i nämnda hänseende böra frågå kommitténs förslag.»

Kungl. Maj:ts förslag hade i nu förevarande avseende icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Efter utfärdande av nu gällande avlöningsreglemente vid kommunikationsverken hade sedermera vidtagits vissa ändringar i reglementets 1 och 5 §§, i det att bland där angivna, på förordnande tillsatta tjänster upptagits vissa nya befattningar, däribland telefondirektör i Stockholm. Därjämte vore att märka, att genom komplettering av reglementets 14 § 2 mom. telefondirektör i Stockholm underkastats de bestämmelser i fråga om återgång till förut innehavd befattning, som där ursprungligen stadgats allenast beträffande distriktschef. I anslutning härtill hade ock befattningen såsom telefondirektör i Stockholm upptagits bland de i 13 § 1 mom. av pensionslagen angivna tjänster, å vilka särskilda, i 2 kap. av pensionslagen givna pensionsföreskrifter skulle äga tillämpning. Däremot hade nämnda telefondirektörstjänst icke inordnats under den särskilda, i pensionslagens 13 § 2 mom. upptagna bestämmelsen angående pensionering av distriktschef, som före tillträdet av förordnande såsom distriktschef innehaft ordinarie tjänst vid statens järnvägar.

Beträffande den nu föreliggande framställningen har kommunikationsverkens lönenämnd därefter anfört följande:

Av de författningsbestämmelser med därtill hörande motiveringar, som av lönenämnden sålunda återgivits, syntes det nämnden framgå, att Löfmark, som vore född år 1872 och, så vitt för nämnden vore känt, alltjämt vore i besittning av oförminskad arbetsförmåga, icke kunde med stöd av pensionslagens bestämmelser beredas pension, därest han den 1 juli 1932 på egen begäran avgått från tjänsten. Enär Löfmark före sitt tillträde den 1 juli 1920 av sitt första förordnande såsom distriktschef inne-

Kommunikationsverkens lönenämnds yttrande över nu förevarande framställning.

haft ordinarie befattning vid statens järnvägar, nämligen konstituerad tjänst såsom distriktschef, skulle å honom tillämpas bestämmelserna i pensionslagens 13 § 2 mom. jämte de kompletterande föreskrifter, som meddelats i lagens 35 §. I enlighet härmed inträdde för Löfmarck rätt till pension först vid fyllda 65 år, därest han icke dessförinnan på grund av sjukdom eller dylikt bleve oförmögen till vidare tjänstgöring.

Det syntes emellertid nämnden kunna dragas i tvivelsmål, huruvida de särskilda bestämmelser, som i 13 § 2 mom. pensionslagen meddelats rörande distriktschefs pensionsrätt, verkligen kunde anses i allo lämpliga och ändamålsenliga. Nämnden tänkte härvid i första hand på vederbörande verks intresse. En befattningshavare, som från ordinarie tjänst — vanligen i någon av löneplanens högsta lönegrader — tillträtt förordnande såsom distriktschef men sedermera icke erhållit förnyat förordnande utan nödgats återgå till en för honom tillskapad befattning i hans före förordnandet innehavda tjänstegrad, torde nämligen merendels icke bliva av det värde för verket, som svarade mot den i hans nya befattning utgående avlöningen. Erfarenheten under de år, som gått efter det nu gällande löne- och pensionssystemets införande, syntes också hava givit vid handen, att det ur verkssynpunkt vore fördelaktigast, om sådan tjänsteman, varom nu vore fråga, i stället för att kvarstanna vid verket intill pensionsålderns inträde, omedelbart vid förordnandets upphörande avginge ur tjänst mot åtnjutande av pension och sålunda i allo jämfördes med innehavare av övriga i lagens 13 § angivna befattningar.

Ur vederbörande befattningshavares egen synpunkt kunde det visserligen innebära en viss trygghet att vid tillträdande av ett distriktschefs-förordnande bliva garanterad rätt att, därest förordnandet icke förnyades, ändock få, om han så önskade, kvarstanna i avlönad befattning vid verket, i stället för att avgå med pension med därav följande minskning i inkomsterna. Men å andra sidan måste det för innehavaren av ett distriktschefs-förordnande framstå såsom en anmärkningsvärd ojämnhet i pensionsbestämmelserna, att därest han på egen begäran lämnade befattningen, han skulle se sig sämre ställd i pensionshänseende än en avgående verkstadsdirektör eller annan genom förordnande tillsatt tjänsteman.

Det syntes därför nämnden önskvärt, att en lagändring på denna punkt komme till stånd. Nämnden ville därför förorda, att nu berörda spörsmål hänskötes till 1930 års pensionssakkunniga för att tagas i övervägande vid pågående utredningsarbeten angående revision av kommunikationsverkens pensionsförfattningar.

Ehuru, såsom redan vore nämnt, Löfmarck icke syntes vid avgång ur tjänst vid den i hans ansökan angivna tidpunkten kunna författningsenligt komma i åtnjutande av pension från statens järnvägar, syntes det dock lönenämnden med hänsyn till de brister, som på sätt förut visats enligt nämndens mening vidlåde vissa bestämmelser i nu gällande pensionslag för kommunikationsverken, knappast vara med billighet förenligt, att han, som alltsedan den 1 januari 1918 innehaft distriktschefstjänst vid statens järnvägar, skulle gå miste om pensionsförmån. Härtill komme dessutom, att vissa sakliga skäl syntes nämnden tala för att Löfmarck tillerkändes den pension, som eljest vore för distriktschef stadgad. Enligt vad för nämnden blivit upplyst, hade sökanden för avsikt att antaga ett honom lämnat erbjudande att övergå i svenska järnvägsföreningens och svenska järnvägarnas arbetsgivarförenings tjänst såsom dessa föreningars verkställande direktör, under förutsättning att han, efter för detta syfte erhållet avsked från sin distriktschefstjänst, finge uppbära pension från statens

järnvägar. I betraktande av de bekymmersamma ekonomiska förhållanden, varunder en stor del av landets enskilda järnvägar för närvarande arbetade, måste det anses vara icke blott ett de enskilda järnvägarnas intresse utan även — särskilt i betraktande av de betydande summor av statliga och andra allmänna medel, som vore nedlagda i de enskilda järnvägarna — ett allmänt samhälleligt intresse, att en person med Löfmareks erkänt stora kapacitet såsom järnvägsman i ledande ställning sattes i tillfälle att mottaga det gjorda erbjudandet.

På grund av det anförda och då ett bifall till den föreliggande ansökningsen enligt nämndens mening förutsatte, att riksdagen därtill lämnade sitt medgivande, har nämnden förordat, att Kungl. Maj:t måtte ingå till 1932 års riksdag med proposition i ärendet.

Statskontoret har den 11 mars 1932 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid anført huvudsakligen följande:

Enligt stadgandet i 13 § 1 mom. i kommunikationsverkens pensionslag vore icke varje vid statens järnvägar förordnad distriktschef utan allenast den, som vid tillträdet av nämnda befattning icke innehade annan ordinarie tjänst vid statens järnvägar, delaktig i den pensionering, som i 2 kap. av nämnda lag vore stadgad för ordinarie tjänstemän, som tillsattes genom förordnande; och enligt 2 mom. av samma paragraf skulle en från rätt till sådan pensionering utesluten distriktschef bibehålla pensionsrätt enligt de för konstituerade tjänstemän i 3 kap. av samma lag angivna grunder, vilket enligt en i 35 § av lagen intagen bestämmelse beträffande den, som omedelbart före tillträdet av förordnande såsom distriktschef innehåft samma befattning på grund av konstitutorial, innebure, att för honom skulle gälla pensionsunderlaget för dåvarande 20:e, numera 30:e lönegraden (för närvarande 6,996 kronor) och att pensionsåldern för honom skulle vara 65 år.

Dessa bestämmelser vore i och för sig icke av beskaffenhet att giva anledning till olika tolkning; deras innebörd vore oförtydlig och bekräftades genom de av kommunikationsverkens lönenämnd meddelade utdragen av den motivering för bestämmelserna, som finnes i kommunikationsverkens lönekommittés betänkanden om enhetligt lönesystem och om tjänstepension.

Då Löfmarek, enligt Kungl. Maj:ts förordnande, den 1 juli 1920 blev distriktschef vid statens järnvägar, hade han alltsedan den 1 januari 1918 enligt konstitutorial innehåft distriktschefsbefattning vid statens järnvägar, och på grund härav vore han utesluten från att komma i åtnjutande av sådan pension, som enligt 2 kap. av förenämnda lag eljest vore medgiven för ordinarie tjänstemän, som tillsattes genom förordnande. Då Löfmarek vore född år 1872 och alltså ännu icke uppnått den för honom gällande pensionsåldern av 65 år samt här icke föreläge några sådana omständigheter, som författningsenligt kunde föranleda till förtidspensionering, syntes pension enligt gällande bestämmelser icke kunna tilläggas honom, om han avginge med utgången av juni månad 1932.

Enligt vad av kommunikationsverkens lönenämnds i ärendet avgivna utlåtande framginge, skulle Löfmareks avgång från distriktschefstjänsten redan vid nämnda tidpunkt vara föranledd av hans avsikt att antaga ett anbud att övergå i svenska järnvägsföreningens och svenska järnvägarnas arbetsgivarförenings tjänst såsom verkställande direktör. Om, såsom

nämnden framhållit, en sådan anordning befundes böra från statens sida befrämjas, föreläge givetvis anledning att söka på något sätt underlätta genomförandet.

Med hänsyn till att Löfmarck innehade sin distriktschefstjänst på förordnande syntes den anordningen icke kunna ifrågakomma att låta honom med åtnjutande av tjänstledighet lönlös kvarstå i statens järnvägars tjänst intill uppnådd pensionsålder, en utväg som eljest måhända kunnat anlitas. Ej heller vore statskontoret benäget att tillstyrka utverkande av pension åt Löfmarck, om denna, såsom med framställningen syntes åsyftas, skulle börja utgå redan vid den tilltänkta avgången från befattningen vid statens järnvägar. Enligt statskontorets mening kunde det nämligen knappast anses föreligga anledning för staten att bereda honom pension tidigare än han vid kvarstående i tjänst vid statens järnvägar skulle hava tillträtt sådan förmån. Emellertid syntes anledning förefinnas till det antagande, att Löfmarcks huvudsakliga intresse vore riktat på att få pension för sin långvariga statstjänst och att det vore av mera underordnad betydelse för honom, om denna förmån icke skulle komma att utgå förr än han uppnått den stadgade pensionsåldern. Det syntes därför statskontoret, som om med hänsyn till föreliggande omständigheter det borde tagas i övervägande, huruvida icke föreliggande framställning kunde sätillvida vinna beaktande, att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkade medgivande därtill, att Löfmarck, som syntes kunna räkna mer än 35 tjänstår i statens tjänst och under fulla 30 år erlagt avgift för egen pensionering, finge vid uppnådda 65 levnadsår tillträda pension från statens järnvägar till belopp av 6,996 kronor årligen.

*Departements-
chefen.*

Av vad i ärendet anförts torde få anses framgå, att Löfmarck, om han på egen begäran erhåller avsked från sin distriktschefsbefattning från och med den 1 juli 1932, författningsenligt icke kan komma i åtnjutande av pension på grund av sin anställning vid statens järnvägar, enär han vid nämnda tidpunkt icke uppnått den för honom gällande pensionsåldern av 65 år. Däremot uppfyller Löfmarck i fråga om antalet tjänstår och med avseende å erlagda pensionsavgifter villkoren för åtnjutande av hel tjänstepension från statens järnvägar.

Med hänsyn till de skäl, som åberopats till stöd för Löfmarcks ansökning om pension — och särskilt i betraktande av det förhållandet, att det även ur statsverkets synpunkt måste anses vara av intresse, att Löfmarck blir i tillfälle att emottaga den honom erbjudna befattningen i svenska järnvägsföreningens tjänst — finner jag mig emellertid böra tillstyrka, att åtgärd vidtages för beredande av pension åt Löfmarck. Beträffande formen härför ansluter jag mig i huvudsak till statskontorets förslag. Nämnda förslag, vilket såsom av det föregående framgår innebär, att Löfmarck efter uppnåendet av den för honom gällande pensionsåldern, 65 år, skall äga uppbära pension, såsom om han intill nämnda ålder kvarstått i statens järnvägars tjänst, torde dock skäligen böra modifieras genom medgivande, att, därest Löfmarck på grund av sjukdom nödgas före uppnådd ålder av 65 år lämna omförmälda anställning i enskild tjänst

med avstående av därmed förenad lön, han redan då må tillträda statspensionen.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att distriktschefen vid statens järnvägar Gösta Emil Löfmarck må, för den händelse han före uppnådd pensionsålder av 65 år avgår ur statens järnvägars tjänst för att tillträda anställning såsom verkställande direktör hos svenska järnvägsföreningen och svenska järnvägarnas arbetsgivarförening, utan hinder därav vid uppnådda 65 levnadsår från statens järnvägar komma i åtnjutande av den pension, vartill han varit berättigad, därest han då kvarstått i tjänst, med rätt för Löfmarck att, om han före uppnåendet av 65 års ålder på grund av sjukdom nödgas lämna omförmälda anställning i enskild tjänst med avstående av därmed förenad lön, redan från tidpunkten för avgången från sistberörda anställning erhålla pension från statens järnvägar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hjalmar Ekengren.
